

Handlingsplan klimabudsjett 2022.

Innhald

Samandrag og innleiing	s. 3
Hjelmeland kommune sitt klimaarbeid	s. 4
Tiltak for Hjelmeland kommune sitt arbeid	s. 4
Tiltak for Hjelmelandssamfunnet	s. 5
Nærare skildring av tiltaka for Hjelmeland kommune sin eigen verksemd	s. 6
Nærare skildringar av tiltaka for Hjelmelandssamfunnet	s. 7
Fokusområder i 2022	s. 9

Samandrag/Innleiing

Dette er fyrste gongen Hjelmeland kommune legg fram eit eige klimabudsjett. Dette på bakgrunn av bestilling i vedteken planstrategi (24.09.2020). Utgangspunktet for klimabudsjettet er Miljødirektoratet sin statistikk for utslepp av klimagassar i det geografiske området Hjelmeland. Budsjettet gjeld difor heile det geografiske området Hjelmeland kommune, og ikkje berre organisasjonen Hjelmeland kommune.

I arbeidet med klimabudsjettet me har tatt utgangspunkt i den informasjonen me har tilgang til per i dag, sett opp mot kommunen sitt øvrige planverk (kommuneplan, økonomiplan, osb.). Ein har heller ikkje hatt så god tid til dette som ein skulle ynskje, men det har likevel vore viktig å kome i gang med arbeidet.

Klimabudsjettet er laga for periodene 2021- 2024

I denne handlingsplana er ei oversikt over satsingane i perioden og satsingane i 2022.

Når Miljødirektoratet sin statistikk vert lagt til grunn, ser me at det ikkje gir eit fullt ut dekkande bilde av situasjonen. Til dømes vert ikkje opptak av klimagassar i skogen vår, eller utslepp frå havbruksnæringa medrekna. For Hjelmeland er dette store og viktige sektorar. Heller ikkje indirekte utslepp er med.

Det er førebels ikkje fastsett eigne mål for kutt i klimautslepp frå Hjelmeland, og budsjettet legg difor dei nasjonale måla til grunn, jamfør Parisavtalen. Me er klar over at me har fått ein ny avtale i Glasgow, men konsekvensane av denne ikkje er godt nok kjent i skrivande stund. Difor legg me som i fjor måla i Paris avtalen til grunn. Budsjettet byggjer elles på vedteken klimastrategi (fsak 64/19) og på vedteken kommuneplan (ksak 14/19 og 47/19).

Framleis er dei to mest konkrete tiltaka på kort sikt for å få ned utslepp i Hjelmeland ser ut til å vera innføring av utsleppsfrie ferjer i Jøsenfjordsambandet (Statens Vegvesen) frå 2021 og bygging av ny 132 kV linje frå Strand til Hjelmeland (Lyse, 2023). Utan meir fornybar energi tilgjengeleg i form av straum, er det vanskeleg å bytte ut fossil energi med utsleppsfri.

Når det kjem til dei store utsleppspostane i Miljødirektoratet sitt oppsett (jordbruk, sjøfart, vegtrafikk) vil dei mest sentrale punkta i budsjettet for kommunen sin eigen del vere å

- legge til rette for meir utsleppsfri transport (ladestruktur, eventuelt bruk av bioenergi)
- bygge ut digital infrastruktur
- drive med motivasjon og informasjon

Hjelmeland har eit oppegåande næringsliv som har miljø og klima oppe på dagsorden. Dette er i liten grad med i dette budsjettet, men vil få større plass i komande års klimabudsjett.

Hjelmeland kommune sitt klimaarbeid

Kommuneplan for Hjelmeland 2019-2031 er gjeldande klimaplan for vår verksemd. I tillegg vedtok kommunen i august 2019 ein klimastrategi (fsak 64/19). Her er innkjøp og klimatiltak vektlagt som faste punkt i den interne rapporteringa.

Tabell A - Tiltak for Hjelmeland kommune si eiga verksemd

Utsleppssektor/kjelde	Tiltak #	Tiltakstittel	Ansvarleg eining	Årleg kostnad 2021-2024 (1000 kr)	Årleg effekt (tonn CO2e)
Vegtrafikk	A-1	Vurdere elektrisk ev. biodrivstoff i alle nye innkjøp/leasingavtalar av køyretøy og maskiner	Bygg og anlegg Helse og omsorg		
Vegtrafikk	A-2	Legge til rette elbil for kommunale tenestereiser og bygge ut ladepunkt ved kommunale bygg		200	
Vegtrafikk	A-3	Ny og større bil til Team teknisk for å auke grad av samkøyring	Bygg og anlegg		
Vegtrafikk	A-4	Auka bruk av digitale møteplassar for å redusere bilbruken			
På tvers av sektorar	A-5	Verte Miljøfyrtårnsertifisert	Plan og forvaltning Bygg og anlegg	30	
På tvers av sektorar	A-6	Gjennomføre temaveke om berekraft			
På tvers av sektorar	A-7	Vurdere vektning av tildelingskriteriet miljø opp mot 30 % i anskaffingsprosessar			
På tvers av sektorar	A-8	Utvikle rutine for sirkulær økonomitankegang (ombruk) for møblar og anna utstyr			
Indirekte utslepp	A-9	Vidareføre fokus på å redusert matavfall ved kommunale einingar			
Indirekte utslepp	A-10	Stille krav til at eigne nybygg skal byggast klimanøytrale			
Indirekte utslepp	A-11	Bruke meir trevirke i bygg	Bygg og anlegg		
Energieffektivisering	A-12	Effektivisere eige energiforbruk gjennom t.d. SD-anlegg i aktuelle bygg	Rådman og einingsleiar	1 000	
Energieffektivisering	A-13	Bytte ut til LED-belysning i kommunale bygg mot 2030 (frå 2022)	Einingsleiar	1 000	

Tabell B - Tiltak for Hjelmelandsamfunnet

Utslippssektor/kjelde	Tiltak #	Tiltakstittel	Ansvarleg eining i Hjelmeland kommune	Årleg kostnad 2021-2024 (1000 kr)	Årleg effekt (tonn CO2e)
Jordbruk	B-1	Betre rammevilkår for produksjon av biodrivstoff			
Jordbruk	B-2	Arrangere landbruksmøte med klimafokus			
Jordbruk	B-3	Lansere program for at flest mogleg gjennomfører e-læringskurs om klimakalkulator i landbruket		25	
Jordbruk	B-4	Drive påverknadsarbeid for å fremje bruk av siloar framfor rundballar			

Jordbruk	B-3	Lansere program for at flest mogleg gjennomfører e-læringskurs om klimakalkulator i landbruket			
Jordbruk	B-4	Drive påverknadsarbeid for å fremje bruk av siloar framfor rundballar			
Jordbruk	B-5	Dele informasjon om støtteordningar for klimatiltak frå t.d. Innovasjon Norge			
Vegtrafikk	B-6	Utvikle miljøvenleg områdeplan med fokus på tettstadsutvikling			
Vegtrafikk	B-7	Stille krav til utbygging av ladeinfrastruktur i planarbeid			
Sjøfart	B-8	Innføre nullutsleppsferjer			
Sjøfart	B-9	Bidra til å realisere lokal produksjon og bruk av hydrogen			
Sjøfart	B-10	Etablere landstraum på ny industrikai i Årdal og også vurdere dette på eksisterande kaier			
Energiforsyning	B-11	Bygge ut 132kV linje i 2023			
Opptak av klimagassar	B-12	Tett oppfølging etter hogst med mål om nyplanting. Motivera for trevareindustri i mindre skala basert på lokal skogressurs			
Energieffektivisering	B-13	Prosjekt for auka bruk av solceller på tak på driftsbygningar			
Arbeida med gang og sykkelsti ved i tettstadene Årdal og Fister					

Nærare skildring av tiltak for Hjelmeland kommune si eiga verksemd

A-1 Vurdere elektrisk ev. biodrivstoff i alle nye innkjøp/leasingavtalar av køyretøy og maskinar Elbil/maskin vert vurdert ved alle nye innkjøp/leasingavtalar, og ambisjonen er å utvide elbilparken der det er føremålstenleg. Dersom ein på sikt får produksjon av biogass lokalt, vil den type drivstoff også kunne vere aktuelt.

A-2 Innføre elbil for kommunale tenestereiser, og bygge ut ladepunkt på kommunale bygg Elbil vert gjort tilgjengeleg for kommunalt tilsette til tenestereiser. Tilsette kan då reise meir kollektivt til/frå jobb. Tilbodet kan utvidast etter kvart som fleire ladestasjonar er på plass. Kostnad kr 100 000,- pr. år, men vil i andre enden gi ei innsparing på andre reisekostnadar. Inga ny løyving, men ei omfordeling innanfor budsjett.

Utbygging av fleire ladepunkt i tilknytning til kommunale bygg for å kunne nytta elbilar. I fyrste runde Fister, Jøsenfjorden, Årdal og helsehuset på Hjelmeland. Dette vil utgjera om lag kr 100 000,- pr. ladestasjon. Ein ser føre seg å bygge ut ein til to stasjonar i året.

A-3 Ny og større bil til Team teknisk for å auke grad av samkøyring

Meir samkøyring gir mindre utslepp. Større bil er innkjøpt for å gi plass til fleire arbeidarar.

A-4 Auka bruk av digitale møteplassar for å redusere bilbruk Fleire digitale møter gir mindre bilbruk og dermed mindre utslepp. Målet er å redusera reiseverksemda med 30% i høve til 2019.

A-5 Verte Miljøtårnsertifisert

Det er vedtatt at Hjelmeland skal leggje opp til å få miljøfyrtårnsertifisering i 2021. Ansvarleg: Plan og forvaltning og Bygg og anlegg.

A-6 Gjennomføre temaveke om berekraft

Skal gjennomførast kvart år for å oppretthalde fokus på berekraft, ombruk og miljøtenking. Dette vert per i dag berre gjort på ungdomsskulen.

A-7 Vurdere vekting av tildelingskriteriet miljø opp mot 30 % i anskaffingsprosessar Sjå vedlegg om kriterium ved kommunale innkjøp.

A-8 Utvikle rutine for ombruk av møblar og anna utstyr

Både møblar og anna utstyr kan ofte ha ein ombruksverdi som det er viktig å ha fokus på. Både i høve kommunal eigedom, men også retta ut mot innbyggjarar. Her vil det i så fall vere aktuelt å samarbeide med IVAR.

A-9 Vidareføre fokus på redusert matavfall ved kommunale einingar

Mindre matsvinn vil redusere avfall og bidra til reduksjon av indirekte klimagassar.

A-10 Stille krav til at alle eigne nybygg skal byggast klimanøytrale

Nybygg bør prinsipielt byggast klimanøytrale. I fyrste runde studietur for å læra meir om denne måten å bygge på, til dømes til Kongsberg (nytt skulebygg).

A-11 Bruke meir trevirke i bygg

Bygg i tre gir eit positivt CO2-rekneskap, i og med at materialet er fornybart og inngår i naturen sitt kretsloop. Bør vurderast ved alle nybygg. Ansvarleg: einingsleiarar.

A-12 Effektivisere eige energiforbruk gjennom t.d. SD-anlegg i alle bygg

SD-anlegg i alle bygg er tenkt utbygd gjennom ein fireårsplan. Dette vil utgjere ca 1 mill. på investeringsbudsjettet pr. år i perioden. Vil gi eit mindre energiforbruk, då denne type smartløysing sørger for energieffektiv oppvarming av bygga. Ansvarleg: rådmann og einingsleiarar

A-13 Bytte ut til LED-belysning i alle kommunale bygg mot 2030 (f.o.m

2022) Bytte ut alle gamle lysarmatur med ledlys i alle kommunale bygg fram mot 2030 Oppstart 2022, med kr 500 000,- pr år inntil prosjektet er ferdig.

Nærare skildring av tiltak for Hjelmelandsamfunnet

B-1 Betre rammevilkår for produksjon av biodrivstoff

Arbeide for betre rammevilkår for produksjon av miljøvenleg drivstoff og annan energi. Arbeida for bruk av avfall/restråstoff frå havbruk og landbruk inn i dette. Prosjekt i 2023, hovudsakleg ekstern finansiering

B-2 Arrangere landbruksmøte med klimafokus

Det årlege landbruksmøtet får i 2022 klima som tema. Her vil me særleg ha fokus på fornybar energi i landbruket.

B-3 Lansere program for at flest mogleg gjennomfører e-læringskurs om klimakalkulator i landbruket

Programmet er utvikla og presentert oktober 2020. Målet er å få størst mogleg oppslutning om å gjennomføra e-læringskurs og å nytte klimakalkulator. Studiearbeid i samarbeid med landbruket

B-4 Drive påverknad for å fremja meir bruk av eksisterande siloar framfor rundballar

Bygge opp om meir bruk av eksisterande siloar (det finst mange av dei som er i god stand), i staden for rundballar. Medfører mindre bruk av plast, og også mindre traktorkøyring.

B-5 Dele informasjon om støtteordningar for klimatiltak frå t.d. Innovasjon Norge

Info om støtteordningar for klimatiltak i landbruket (tak på gjødsellager, slangespreiing med meir). Dette er statlege midlar (Innovasjon Norge). Hjelmeland kan bidra med kursing, jf. Pkt. 3. For øvrig er dette eit område som vert styrt frå sentralt hald utan at kommunen kan påverke særleg i høve til regelverket for denne sektoren.

B-6-Utvikle miljøvenleg områdeplan med fokus på tettstadsutvikling

Områdeplan er bestilt og vert arbeidd med i 2021, arbeidet vil fortsetta i 2022. Dette omfattar også sykkel-/gangvegar i tillegg til biltransport. I 2022 vil me og sjå på område som ligg sentralt på Fister og i Årdal.

B-7 Stille krav til utbygging av ladeinfrastruktur i områdeplan for sentrum

Dette vert arbeidd med i områdeplan for sentrumsutvikling, og anna arealplanarbeid. Det føreligg nasjonale krav frå 2025 om å kutta nysal av dieselmilar. Dette må Hjelmeland vera i stand til å handtera. Ansvarleg: Kommunestyret

B-8 Innføre nullutsleppsferjer

Kjem i 2022. Ansvar: Statens Vegvesen

B-9 Bidra til å realisere lokal produksjon og bruk av hydrogen Ansvar: næringsrådgjevar.**B-10 Etablere landstraum på ny industrikai i Årdal og vurdere dette på eksisterande kaier**

Etablere landstraum på kaier der det er hensiktsmessig for å unngå at båtar nyttar fossil energi når dei ligg til kai. Dette er planlagt på ny kai i Årdal som er under prosjektering no.

B-11 Bygge ut 132 kV linje i 2023

Ny 132 kV linje skal koma i 2023. Ansvar: Lyse Nett. Denne utbygginga er vesentleg for at Hjelmeland kan klare å bytte ut fossil energi med fornybar straum. Me vil og arbeide for linje frå Suldal for å sikre redundans. Ansvar for "masing": rådmann og ordførar.

B 12-Videreføre satsing på klimaskog med tilskot i 2022

Bidra til skogplanting og vidareføre satsing på skog som til dømes klimaskog som er eit godt og viktig tiltak for binding av CO₂. For kommunen sin del vil ein følgje opp gjenplanting etter hogst og motivera til auka aktivitet i lokal trevareindustri med fokus på lokalt trevirke.

Ansvar: Plan og forvaltning

B-13 Auke bruken av solceller på tak på driftsbygningar

Fokusområde i 2022

Me vil fortsetta arbeidet med hydrogen som ein energibærar i kommunen. Dette vil me gjera i tilknytting til hydrogenelektrisk ferje og den planlagte fyllestasjonen på Viganneset.

Fortsetta arbeidet med energiøkonomisering i kommunale bygg. Dette vil gjelde å installera SD anlegg i dei bygga som ikkje har det. I 2022 vil dette gjelda husa i Vågen.

Framleis vil me være ain pådrivar for utbygging av 132 kV linje til Hjelmeland. I tillegg må me arbeida for å få linje frå Suldal slik at me får såkalla redundans i strømleveransen.

Me vil delta i klimaskoprosjekt og andre prosjekt som har binding av klimagasser som mål. Kommunen vil være ein pådrivar for nyplanting.

Fortsetta arbeidet med sertifisering av våre bygg som miljøæfyrårn. I 2022 vil dette gjelda barnehagane og etter kvart skulane.

Vidare utbygging av ladestasjonar ved kommunale bygg.

Fortsette med bærekraftveke i ungdomskulen.

Ha klima som tema i den årelege HMS veka som vert gjennomført ved alle einingar. Dette som eit tema i tillegg til HMS, med fokus på korleis gjere eioninga meir klimanøytral.

Legga til rette for sykkel og gangvegar i samband med utvikling av tettstader i Hjelmeland

Arbeide for betre og meir tilpassa kollektivtrafikk i kommunen.

Landbruksmøte med fokus på klima og fornybar energi som supplement til elektrisitet i landbruket
Bruk av solceller vil naturleg være eit tema.

Vurdera å setta av milder til klimaarbeid ved årsoppgjeret for 2021.